

UYGULAMALI FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ

Editör:

Doç. Dr. Aysel GÜNDOĞDU

ISBN: 978-605-344-962-1

Baskı: Nisan 2019

Sayfa Düzeni / Kapak Tasarımı

Semra AVCI

© **Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti.**

Bu kitabın Türkiye’deki her türlü yayın hakkı Gazi Kitabevi Tic. Ltd. Şti’ne aittir, tüm hakları saklıdır. Kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre, kitabı yayınlayan firmanın ve yazarlarının önceden izni olmadan elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemiyle çoğaltılamaz, yayımlanamaz, depolanamaz.

Merkez	Mağaza
53. Sok. No: 29 Bahçelievler / ANKARA Tel: (0312) 223 77 73- 223 77 17 Faks: (0 312) 215 14 50	Döğol Caddesi No: 49/B Beşevler / ANKARA Tel: (0 312) 213 32 82 - 213 56 37 Faks: (0 312) 213 91 83

info@gazikitabevi.com.tr • www.gazikitabevi.com.tr

Baskı

İlksan Matbaası Ltd. Şti.
İvedik Org. San. Bölgesi Ağaç İşleri San. Sit.
521. Sok. No: 35 İvedik / ANKARA
Tel: (0312) 394 39 55
Sertifika No: 13189

ÖNSÖZ

İşletmelerin bir nevi kan tahlili olan finansal raporlar yatırımcılar için oldukça önemli belgelerdir. Finansal raporlar, finansal tabloların analiz edilmesi ile oluşturulur. Bir işletmenin bilanço ve gelir tablosu gibi temel tabloları, fon akım tablosu, kar dağıtım tablosu, nakit akım tablosu gibi ek tabloları bulunmaktadır. Bu tabloların nasıl yorumlanacağı konusu teoride birçok kitapta anlatılırken uygulamada yeterli kaynağa sahip olmadığımız görülmektedir. Bu ihtiyaca cevaben çalışmamızı kaleme aldık.

Finansal tabloların önemi, tüm tabloların tek tek analizleri, finansal tabloların dipnotlarını okuma ve yorumlama, bu tablolarda yapılan hileler gibi bölümlerden oluşan detaylı bir çalışma ortaya çıktı. Bölümlerin hemen hepsinde örnek olarak oluşturulan tabloların uygulamalı olarak nasıl hesaplandığı ve yorumlandığına dair bilgiler bulacaksınız.

Çalışmamız on iki bölümden oluşmaktadır. Çalışmaya destek veren değerli hocalarımız Dr. Özen Akçakanat, Doç. Dr. Ali Bayrakdaroğlu, Dr. Yusuf Tepeli, Dr. Esin Nesrin Can, Doç. Dr. Serhat Yüksel, Doç. Dr. Güçlü Okay, Doç. Dr. Sibel Yılmaz Türkmen, Doç. Dr. Sezer Bozkuş Kahyaoğlu, Doç. Dr. Aclan Omağ, Dr. Altan Masun, Dr. Neşe Çoban ve Dr. Mustafa Tefvik Kartal'a özverili ve titiz çalışmalarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

"Uygulamalı Finansal Tablolar Analizi" kitabımız; üniversitelerde ekonomi, finans ve benzer alanlarda lisans, yüksek lisans öğrencileri ile bu alanlardaki araştırmacıların bilgisine sunulmuştur. Her ne kadar defalarca kontrol edilse de eksiklikler ve hatalar olabilir. Bu konuda oluşabilecek düzeltmeler için eleştirileri dikkate alacak, ileriki baskılarda düzeltmeye çalışacağız.

Doç. Dr. Aysel Gündoğdu

*İstanbul Medipol Üniversitesi
İşletme ve Yönetim Bilimleri Fakültesi
agundogdu@medipol.edu.tr*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	v
TABLO LİSTESİ.....	xv
ŞEKİL - GRAFİK LİSTESİ.....	xix
KISALTMALAR LİSTESİ	xxi
BÖLÜM I: FİNANSAL TABLOLARIN GENEL İLKELERİ VE İLGİLİ TARAFLAR İÇİN ÖNEMİ.....	1
<i>Dr. Öğr. Üyesi Özen AKÇAKANAT</i>	
Giriş.....	1
1.1. FİNANSAL TABLOLARIN TANIMI VE NİTELİKLERİ.....	2
1.2. FİNANSAL TABLOLARIN AMACI.....	5
1.3. FİNANSAL TABLOLARIN SINIRLARI	7
1.4. FİNANSAL TABLOLARIN İLGİLİ TARAFLAR İÇİN ÖNEMİ.....	11
1.5. TEKDÜZEN MUHASEBE SİSTEMİNE GÖRE FİNANSAL TABLOLAR VE İLKELERİ	14
1.5.1. Gelir Tablosu İlkeleri.....	15
1.5.2. Bilanço İlkeleri	16
1.6. TÜRKİYE MUHASEBE STANDARTLARI/TÜRKİYE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTLARI'NA GÖRE FİNANSAL TABLOLAR VE İLKELERİ.....	19
KAYNAKÇA	30

BÖLÜM II: BİLANÇO ANALİZİ..... 33

Doç. Dr. Ali BAYRAKDAROĞLU - Dr. Yusuf TEPELİ

2.1. BİLANÇONUN NİTELİĞİ VE BİLANÇO DÜZENLEME İLKELERİ	33
2.2. BİLANÇONUN BİÇİMSEL YAPISI VE BİLANÇO TİPLERİ	37
2.3. BİLANÇO HESAP GRUPLARININ İNCELENMESİ	43
2.3.1. Dönen Varlıklar	44
2.3.2. Duran Varlıklar	48
2.3.3. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	52
2.3.4. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	57
2.3.5. Özkaynaklar	60
2.4. ÖRNEK UYGULAMALAR	64
KAYNAKÇA	71

BÖLÜM III: GELİR TABLOSU ANALİZİ 73

Dr. Öğr. Üyesi Esin Nesrin CAN

GİRİŞ.....	73
3.1. GELİR TABLOSUNUN İŞLEVİ VE YAPISI.....	74
3.2. GELİR TABLOSU ANALİZİ	76
3.3. FİNANSAL ANALİZ YÖNTEMLERİ VE GELİR TABLOSU ANALİZİNDE KULLANILMASI	77
3.3.1. Tutarları Karşılaştırma Yöntemi	79
3.3.2. Dikey Yüzde Yöntemi	86
3.3.3. Eğilim Yüzdeleri Yöntemi	91
3.3.4. Oranlar Yöntemi	98
KAYNAKÇA	100

BÖLÜM IV: FİNANSAL TABLOLAR ANALİZİ TEKNİKLERİ..... 103

Doç. Dr. Serhat YÜKSEL

GİRİŞ.....	103
4.1. FİNANS HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	104
4.2. FİNANSAL ANALİZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	107

4.2.1. Finansal Analizin Tanımı	107
4.2.2. Finansal Analizden Faydalanan Taraflar	109
4.3. FİNANSAL ANALİZ TEKNİKLERİ	113
4.3.1. Dikey Analiz	113
4.3.1.1. Bilançoda Dikey Analiz Hesaplaması	113
4.3.1.2. Bilançoda Dikey Analiz Yorumlamasında Dikkat Edilecek Hususlar	114
4.3.1.3. Gelir Tablosunda Dikey Analiz Hesaplaması	118
4.3.1.4. Gelir Tablosunda Dikey Analiz Yorumlamasında Dikkat Edilecek Hususlar	119
4.3.2. Yatay Analiz.....	121
4.3.2.1. Gelir Tablosunda Yatay Analiz Yorumlamasında Dikkat Edilecek Hususlar	124
4.3.3. Oran Analizi.....	125
4.4. ÖRNEK BİR UYGULAMA.....	126
KAYNAKÇA	130

BÖLÜM V: ORAN ANALİZİ

Doç. Dr. Güçlü OKAY

5.1. ORAN ANALİZİ.....	133
5.1.1. Likidite Oranları.....	138
5.1.2. Etkinlik Oranları	140
5.1.3. Mali Bünye Oranları	146
5.1.4. Karlılık Oranları	149
5.1.5. Pazar Performansı Oranları.....	153
5.2. ORAN ANALİZİ UYGULAMASI	156

BÖLÜM VI: FON AKIM TABLOSU ANALİZİ

Doç. Dr. Sibel YILMAZ TÜRKMEN

6.1. FON KAVRAMI	171
6.2. FON AKIM TABLOSU	172
6.2.1. Fon Akım Tablosunun Düzenlenme Amacı	173
6.2.2. Fon Kaynakları ve Fon Kullanımları.....	174

6.2.2.1. Fon Kaynakları	175
6.2.2.2. Fon Kullanımları	177
6.3. FON AKIM TABLOSUNUN DÜZENLENMESİ	180
6.4. FON AKIM TABLOSU İLE İLGİLİ ÖRNEK UYGULAMA	183
KAYNAKÇA	191

BÖLÜM VII: KAR DAĞITIM TABLOSU ANALİZİ 193

Doç. Dr. Sezer BOZKUŞ KAHYAĞLU

GİRİŞ.....	193
7.1. KAR DAĞITIM POLİTİKASI	194
7.2. ŞİRKETLERDE KAR DAĞITIM SÜRECİ	196
7.3. KAR DAĞITIM TEORİLERİ	198
7.4. ŞİRKETLERİN KAR DAĞITIM KARARINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER	201
7.5. TÜRKİYE'DE KAR DAĞITIMI UYGULAMALARI VE POLİTİKA ÖNERİLERİ	204
7.5.1. Türkiye'de Şirketlerin Kar Payı Dağıtımına Yönelik Düzenlemeler	205
7.5.2. Kar Dağıtım Uygulama Örneği	207
SONUÇ.....	217
KAYNAKÇA	218

BÖLÜM VIII: NAKİT AKIŞ TABLOSU ANALİZİ 223

Dr. Öğr. Üyesi Neşe ÇOBAN ÇELİKDEMİR

GİRİŞ	223
8.1. NAKİT AKIŞ TABLOSU	224
8.1.1. Nakit Akış Bilgisinin Yararları	225
8.2. NAKİT AKIM TABLOSUNUN YAPISI	226
8.2.1. İşletme Faaliyetleri	227
8.2.2. Yatırım Faaliyetleri	228
8.2.3. Finansman Faaliyetleri	229
8.3. NAKİT AKIM TABLOSUNUN HAZIRLANMASI	229
8.3.1. Direkt Yöntem (Brüt Yöntem)	229

8.3.2. Endirekt Yöntem	230
8.4. SERBEST NAKİT AKIMI (VARLIKLARDAN SAĞLANAN NAKİT AKIMI)	232
8.5. NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN ANALİZİ	235
8.5.1. Faaliyetler Arasındaki İlişkiyi Analiz Eden Oranlar (Oran Analizi).....	236
8.5.2. Dikey Analiz	236
8.5.3. Yatay Analiz (Karşılaştırmalı Tablolarda Analizi).....	240
SONUÇ.....	243
KAYNAKÇA	244

BÖLÜM IX: BAŞA BAŞ VE KALDIRAÇ ANALİZİ 245

Doç. Dr. Aysel GÜNDOĞDU

GİRİŞ.....	245
9.1. BAŞA BAŞ NOKTASI	246
9.2. KALDIRAÇ ANALİZLERİ	249
9.2.1. Finansal Kaldıraç Derecesi	249
9.2.2. Faaliyet Kaldıraç Derecesi	249
9.2.3. Birleşik Kaldıraç Derecesi	251
KAYNAKÇA	252

BÖLÜM X: ENFLASYON ORTAMINDA FİNANSAL TABLO ANALİZİ 253

Doç. Dr. Aclan OMAĞ - Dr. Öğr. Üyesi Altan MASUN

GİRİŞ.....	253
10.1. ENFLASYON KAVRAMI	254
10.2. ENFLASYON TÜRLERİ.....	254
10.2.1. Talep Enflasyonu	254
10.2.2. Maliyet Enflasyonu (Arz Enflasyonu)	254
10.2.3. Durgunluk İçinde Enflasyon	255
10.2.4. Fiyat Enflasyonu	255
10.3. ENFLASYONUN MALİYETLERİ.....	255
10.4. ENFLASYONUN SONUÇLARI	256
10.4.1. Ekonomik açıdan sonuçları.....	256

10.4.2. Enflasyonun Finansal Analiz Açısından Sonuçları	257
10.4.3. Enflasyonun Bilanço Üzerindeki Etkileri	258
10.4.3.1. Enflasyonun Parasal Olmayan Varlıklar Üzerindeki Etkisi	258
10.4.3.2. Enflasyonun Parasal Varlıklar Üzerindeki Etkisi	259
10.4.4. Enflasyonun Kaynak Yapısı Üzerindeki Etkileri	259
10.4.5. Enflasyonun Gelir tablosu üzerindeki Etkileri	259
10.4.6. Enflasyonun Nakit Akım Tablosu Üzerindeki Etkileri	260
10.4.7. Enflasyonun Konsolide Mali Tabloların Üzerindeki Etkileri	260
10.5. MALİ TABLOLARIN ENFLASYONA GÖRE DÜZELTİLMESİ	261
10.5.1. Kullanılan Yöntemler	261
10.6. UYGULAMA	262
SONUÇ	269
KAYNAKÇA	269
EK A: Parasal Olmayan Değerler	271
EK B: Parasal Kıymetler	274

BÖLÜM XI: FİNANSAL TABLOLARDA DİPNOT OKUMA VE YORUMLAMA..... 279

Dr. Mustafa Tefik KARTAL

GİRİŞ	279
11.1. RAPORLAMA VE FİNANSAL TABLOLAR	281
11.2. FİNANSAL TABLO TÜRLERİ	282
11.3. FİNANSAL TABLOLARA İLİŞKİN MEVZUAT ÇERÇEVESİ	283
11.4. FİNANSAL TABLOLARIN BÖLÜMLERİ	289
11.5. FİNANSAL TABLO DİPNOTLARININ OKUNMASI VE YORUMLANMASI ÜZERİNE ÖRNEKLER	290
11.5.1. Seçilmiş Bankalara İlişkin Bilgiler	291
11.5.2. Finansal Durum Tablosuna İlişkin Örnekler	292
11.5.3. Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosuna İlişkin Örnekler	301
SONUÇ	306
KAYNAKÇA	307

BÖLÜM XII: FİNANSAL TABLO HİLELERİ..... 309

Dr. Öğr. Üyesi Neşe Çoban ÇELİKDEMİR

GİRİŞ.....	309
12.1. HİLE KAVRAMI	310
12.1.1. Hile Üçgeni.....	311
12.2. HİLE TÜRLERİ	312
12.3. FİNANSAL TABLOLAR.....	315
12.3.1. Finansal Tablo Nitelikleri.....	316
12.4. FİNANSAL TABLO HİLELERİ	317
12.5. FİNANSAL TABLO HİLELERİNİN UYGULANMA YÖNTEMLERİ.....	321
12.5.1. Gelirlerin Muhasebeleştirilmesi.....	321
12.5.2. Giderlerin Muhasebeleştirilmesi.....	322
12.5.3. Varlık ve Kaynak Yapısı.....	322
12.6. FİNANSAL TABLO HİLELERİNİN ÖNLENMESİNDE SORUMLULUK	323
12.7. FİNANSAL TABLO HİLELERİNİN TESPİTİ	324
KAYNAKÇA	325

BÖLÜM XI

FİNANSAL TABLOLARDA DİPNOT OKUMA VE YORUMLAMA

*Dr. Mustafa Tefvik KARTAL*¹

GİRİŞ

Tasarruflarını gerek kısa vadeli para piyasası araçlarında gerekse uzun vadeli sermaye piyasası araçlarında değerlendiren yatırımcılar, alım-satım işlemleri gerçekleştirerek fon arz ve talebinin dengelenmesine katkı sağlamaktadırlar. Dolayısıyla, düzenleyici ve denetleyici kurumlar, bankalar, aracı kurumlar, borsalar, takas ve saklama kuruluşları vb. gibi birçok tarafın yer almasına karşın, finansal sistemlerin sağlıklı işleminin, gelişmesinin ve derinleşmesinin odak noktasında yatırımcılar yer almaktadır (Sancak, 2014: 108; Gündoğdu vd., 2017: 22).

Küreselleşmenin artması ve dijitalleşmenin hız kazanması ile birlikte neredeyse bütün sektörlerde ve iş kollarında değişim yaşanmaktadır. Bu kapsamda etkilenen sektörlerin başında finansal piyasalar gelmektedir. Bankacılık sektörü ve sermaye piyasaları başta olmak üzere finansal piyasalar dönüşürken aynı durum finansal araçlarda ve finansal ürünlerde de derinden hissedilmektedir.

Değişim ve dönüşüm süreci, bir taraftan yatırımcıların tasarruflarını değerlendirebilecekleri finansal ürünlerin çeşitliliğini artırmaktadır. Finansal ürün çeşitliliğinin artması finansal piyasaları derinleştirmekte ve yatırımcı-

¹ Borsa İstanbul, mustafatevfikkartal@gmail.com.

ların hareket alanını genişletmektedir. Bu durumda, yatırımcılar portföylerini çeşitlendirme ve portföy risklerini azaltma imkânına kavuşmaktadırlar. Bu imkânlar bilgi sahipliği yüksek ve yatırımcı haklarını iyi bilen yatırımcılar için söz konusu olacaktır (Gündoğdu vd., 2017: 22). Diğer taraftan, yatırımcıların tasarruflarını değerlendirdikleri ürün çeşitliliğinin artması, söz konusu ürünler ve bu ürünleri ihraç eden (çıkaran) şirketler üzerindeki gözetim gerekliliğini artırmaktadır. Bununla birlikte, yatırımcıların tasarruflarını koruması açısından gözetim faaliyetlerinin yerine getirilmesinde yatırımcıların profili ve bilgi düzeyi oldukça önem taşımaktadır. Yatırımcıların tercih ettikleri ürün ve işlemler hakkında detaylı bilgilere sahip olması, yatırımcıların korunmasını salt olarak kamu otoritelerinden beklememeleri, gerekli danışmanlık hizmetlerini almaları, yatırım araçlarına sahip oldukları şirketleri düzenli takip etmek için Kamuyu Aydınlatma Platformu'nu (KAP) etkin bir şekilde kullanmaları ve yürürlükteki mevzuat çerçevesinde işlemlerini gerçekleştirmeleri önem taşımaktadır (Aytaç, 2001: 6).

Yatırımlarının geri dönüşü ve elde edecekleri getiri açısından yatırımcıların yatırım yaptıkları finansal araçları ihraç eden şirketleri gözetimi önem taşımaktadır. Bununla birlikte, gözetim için kullanılacak tek yol ve yöntemi KAP değildir. Şirketler, tabi oldukları yasal düzenlemeler bağlamında çeşitli dönemlerde ve çeşitli standartlarda faaliyet raporları ve finansal raporlar hazırlamakta, bu raporları web sitelerinde, KAP'ta ve mevzuatta öngörülen diğer platformlarda yayınlamaktadırlar. Dolayısıyla, faaliyet raporları ve finansal raporlar, yatırımcılar için şirketlerin tamamlanan yıl faaliyetleri ve yakın geçmiş dönemleri ile ilgili önemli bilgiler sunmaktadır. Sunulan bilgilerin en önemlilerinden birisi finansal performansa ilişkin finansal tablolarıdır.

Şirketler büyüklükleri ve tabi oldukları mevzuata göre farklı standartlarda finansal tablolar düzenlemektedirler. Bununla birlikte finansal tablolar, sadece özet finansal sonuçlar sunmaktadır. Dolayısıyla, finansal tabloların yatırımcılar tarafından anlaşılabilmesi ve alacakları kararlarda bir dayanak teşkil etmesi için bu tabloların detaylarına, diğer bir ifade ile açıklamalara ihtiyaç bulunmaktadır. Dipnotlar finansal tablolarda bu açıklama fonksiyonunu üstlenmektedirler.

Finansal piyasaların gelişmesi ve derinleşmesi için yatırımcıların bilgi ve farkındalık düzeyinin yüksek olması temel bir gerekliliktir. Yatırımcıların haklarını bilmelerinin yanı sıra bunu sağlamanın temel yollarından birisi yatırımcıların finansal okuryazarlık düzeyinin artırılması ve bilgi kaynaklarının genişletilmesidir. Bu kapsamda, dipnotlar yatırımcılara, finansal ürünlerine yatırım yaptıkları şirketler hakkında kapsamlı bilgiler sunmaktadır.

Yukarıda verilen bilgiler dikkate alındığında, finansal raporların şirketler ve yatırımcılar açısından önemli bir husus olduğu ortadadır. Bu kapsamda, finansal raporların ayrılmaz bir parçası olan dipnotlar, finansal raporların yatırımcılar tarafından anlaşılması açısından oldukça önemli bir konumdadır. Şirketler ve yatırımcılar açısından önemi nedeni ile çalışmamızda dipnotlar kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır.

Bu bölümde öncelikle raporlama ve raporlama bağlamında finansal tablolar, finansal tablo türleri ve finansal tablolara ilişkin düzenleme çerçevesi incelenmiştir. Düzenleme çerçevesi kapsamında Türk Ticaret Kanunu (TTK), Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGGK), bankacılık mevzuatı, sermaye piyasası mevzuatı, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu (BDDKL) ve Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) düzenlemeleri ele alınmıştır. Devamında finansal tabloların bölümleri incelendikten sonra son kısımda ise finansal tablo dipnotlarının okunması ve yorumlanması üzerine örnekler ele alınmıştır. Örnekler kapsamında sermaye piyasası mevzuatına ve bankacılık mevzuatına tabi olan bankaların finansal tabloları ve dipnotları incelenmiştir.

11.1. Raporlama ve Finansal Tablolar

Raporlama, herhangi bir olay veya konu hakkında tam olarak bilinmesi gereken ilgili tüm bilgilerin paydaşlarla tatmin edici bir şekilde paylaşılmasıdır (Çiftçioğlu ve Poroy, 2010: 84). Söz konusu olayla ilgili taraflar, raporlama sayesinde tam bilgisi sahibi olmaktadır.

Günümüzde sürdürülebilirlik raporları, entegre raporlar ve kurumsal yönetim raporları gibi şirketlerin finansal olmayan yönlerine odaklanan raporlar kullanılmaya başlanmıştır. Bu gelişmenin temelinde ise yatırımcılar başta olmak üzere paydaşların şirketlerin finansal olmayan performansına yönelik daha fazla bilgi talep etmeleri yatmaktadır (Aras ve Sarioğlu, 2015: 15). Buna rağmen, finansal raporlar hala şirketlerin performansı hakkında bilgi sağlayan en önemli ve en temel kaynak olmaya devam etmektedir.

Uygulamada şirketler tarafından kullanılan raporlar çeşitli kriterlere göre sınıflandırılabilir. Hazırlanma yerine göre raporlar işletme içi ve işletme dışı şeklinde sınıflandırılabilir. Amaçları açısından ele alındığında ise raporlar yönetim raporları ve finansal raporlar olarak ikiye ayrılmaktadır. Düzenlendikleri ve hazırlandıkları çerçeveye göre raporlar Vergi Usul Kanunu (VUK) raporlaması, TMS/TFRS (Türkiye Muhasebe /Türkiye Finansal Raporlama Standartları) raporlaması ve UMS/UFRS (Uluslararası Muhasebe /

Finansal Raporlama Standartları) raporlaması olarak kategorize edilmektedirler. Ayrıca raporlar tek bir şirket veya şirketler topluluğuna ait olmasına göre de solo ve konsolide raporlar olarak sınıflandırılmaktadır (Cavlak ve Cebeci, 2018: 56-58). Tüm bu rapor türleri, şirketler için sadece bir raporun bulunmadığını, şirketlerin durumuna ve yapısına göre aynı zamanda hazırlamaları gereken birçok rapor bulunduğunu göstermektedir.

Raporlama yapılmak suretiyle paydaşların ihtiyaç duyduğu bilgiler sağlanmaktadır. Diğer bir ifade ile raporlama, üretilen yönetim raporları ve/veya finansal raporlar (finansal durum tablosu, kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, özkaynak değişim tablosu, nakit akış tablosu, finansal tabloların ayrılmaz bir parça olarak dipnotlar) ile ilgili taraflara ihtiyaç duydukları bilgileri sunmaktadır (Altuncu, 2016: 3). Böylece, paydaşlar şirketlerin faaliyetleri hakkında ihtiyaç duydukları bilgilere ulaşmaktadırlar.

Şirketlerin faaliyetlerinin ve süreçlerinin karmaşıklığının yanı sıra şirketlerin büyüklüğü, halka açık veya kapalı olmaları, bankacılık/sigortacılık gibi özel düzenlenen sektörlerden birinde faaliyet göstermeleri gibi hususlar, şirketlerin raporlama yükümlülüklerini derinden etkilemektedir. Şirketler, mevcut geçerli yasal düzenlemeler dâhilinde belirli dönemlerde finansal raporlama yapmak ve bu faaliyetler için de temel finansal tabloları düzenlemekle yükümlüdürler. Söz konusu yükümlülükleri düzenlemelerde yer alan sürelerde ve şekillerde yerine getirmeyen şirketler için adli ve/veya idari yaptırımlar söz konusu olmaktadır.

11.2. Finansal Tablo Türleri

Şirketler tarafından düzenlenen finansal tablolar, temel ve ek finansal tablolar olmak iki ayrılabilir. Temel finansal tablolar grubunda finansal durum tablosu ile kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu girmektedir. Ek finansal tablolar grubunda ise özkaynak değişim tablosu, fon akım tablosu, nakit akış tablosu, kar dağıtım tablosu, net işletme sermayesindeki değişim tablosu, satışların maliyeti tablosu yer almaktadır (TÜRMOB, 1995: 8; BDDK, 2006a: madde 5; Arabacı ve Çavdar, 2018: 175). Söz konusu finansal tablolardan her biri, şirket paydaşlarının şirket faaliyetleri hakkında ihtiyaç duydukları farklı bilgileri sağlamaktadır.

Diğer taraftan, her şirket söz temel ve ek finansal tabloların tamamını düzenlemek durumunda değildir. Şirketler, tabii oldukları mevzuat düzenlemelerine göre yükümlü oldukları finansal tabloları yine mevzuatta belirtilen süreler içinde hazırlamakla yükümlüdürler. Hangi şirketin hangi finansal tabloları düzenleyeceğine ilişkin yürürlükte birçok farklı mevzuat düzenlemesi bulun-

maktadır. Bu nedenle, şirketler söz konusu düzenlemelerini birlikte değerlendirmek suretiyle hazırlamaları gereken finansal tabloları belirlemeli ve buna göre aksiyon almalıdırlar.

11.3. Finansal Tablolara İlişkin Mevzuat Çerçevesi

Şirketlerin hazırlayacakları finansal tablolara ilişkin mevzuatın temeli TTK'ya dayanmaktadır. TTK'da şirketlerin finansal raporlamaya ilişkin çeşitli düzenlemeler yer almaktadır.

TTK'nın 68. maddesinde, ticari faaliyetin başında ve her mali dönemin sonunda, varlık ve yükümlülüklerin tutarlarını gösteren finansal tabloların hazırlanması gerektiği düzenlenmiştir (TTK, 2011: madde 68). Söz konusu tabloların kapsamına açılış bilançosu, yıllık bilanço ve gelir tablosu girmektedir. Yine aynı madde de yılsonu finansal tabloların bilanço ve gelir tablosundan oluştuğu ve TMS hükümlerinin saklı olduğu düzenlenmiştir.

TTK'nın 69. maddesinde, yılsonu finansal tabloların TMS'ye göre düzenlenmesi gerektiği düzenlenmiştir (TTK, 2011: madde 69).

TTK'nın 70 ila 81. maddelerinde, finansal tabloların düzenlenmesine ilişkin dil, para birimi, değerlendirme ölçütleri, karşılıklar ve tabloların içerikleri gibi hususlar hakkında düzenlemeler yapılmıştır (TTK, 2011: madde 70-81).

TTK'nın 514. maddesinde, TMS'de hazırlanması öngörülen finansal tabloların (finansal durum tablosu, kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, özkaynak değişim tablosu, nakit akış tablosu), eklerinin ve yıllık faaliyet raporunun, faaliyet yılının sona ermesini izleyen hesap döneminin ilk 3 ayı içinde hazırlanması ve Genel Kurul'a sunması gerektiği düzenlenmiştir (TTK, 2011: madde 514).

TTK'nın 528. maddesinde, bankalar başta olmak üzere kredi kurumlarının, finansal şirketlerin, sigorta ve reasürans şirketlerinin, Sermaye Piyasası Kanunu kapsamındaki tüm kurumların finansal tabloları ile konsolide finansal tablolarına ilişkin olarak TMS'de ve KGK tarafından belirlenmiş idari düzenlemelerde hüküm bulunmaması hallerinde, düzenleyici ve denetleyici kurumların özel kanunlarında yer alan hükümlerin uygulanacağı düzenlenmiştir. TMS'de, KGK tarafından belirlenmiş finansal tablolara ilişkin idari düzenlemelerde ve özel kanunlarda hüküm bulunmaması halinde ise TTK hükümleri uygulanacaktır (TTK, 2011: madde 528).

TTK'nın geçici 1. maddesinde, TMS'nin KGK tarafından belirlenen TMS, TFRS ve yorumlardan, ayrıca KGK tarafından farklı büyüklükteki işletmeler için

belirlenen standartlardan ve diğer düzenlemelerden oluşacağı düzenlenmiştir. Ayrıca ihraç ettikleri sermaye piyasası araçları borsada veya teşkilatlanmış diğer bir piyasada işlem gören şirketler, aracı kurumlar, portföy yönetim şirketleri ve konsolidasyon kapsamına alınan diğer işletmeler, bankalar ile bağlı ortaklıkları, sigorta ve reasürans şirketleri, emeklilik şirketleri ile TMS/IFRS uygulamayı tercih eden şirketlerin TMS/IFRS ve yorumlarını uygulamakla yükümlü olduğu yine aynı maddede düzenlenmiştir. Ek olarak, KGK, değişik işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar itibarıyla TMS'den muaf olacakları tespit etmeye veya bunlar için ayrı düzenlemeler yapmaya yetkili kılınmıştır. Devamında, TMS (TMS/IFRS ve yorumları ile KOBİ FRS) ve kavramsal çerçevede belirlenen ilkelerin TTK'nın finansal tablolara ve raporlamaya ilişkin hükümleri ile ilgili diğer hükümlerine de uygulanacağına yer verilmiştir (TTK, 2011: geçici madde 1).

Yukarıdaki maddelerden anlaşılacağı üzere, Türkiye'de düzenlenen finansal tablolar KGK tarafından yayınlanan TMS/IFRS'ye uygun olmalıdır. Ek olarak, TTK'da KGK'nın yetkisine ilişkin düzenleme yapılmıştır. TTK'nın 88. maddesine göre, solo ve konsolide finansal tablolar düzenlenirken, KGK tarafından yayımlanan TMS, kavramsal çerçevede yer alan muhasebe ilkeleri ve bunların ayrılmaz eki olan yorumlar uygulanmalıdır; söz konusu düzenlemeler, UMS/IFRS'ye uyumlu olacak şekilde KGK tarafından yayınlanacaktır; KGK değişik işletme büyüklükleri, sektörler ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar için özel ve istisnai standartlar koymaya ve farklı düzenlemeler yapmaya yetkilidir; bu standart ve düzenlemeler TMS'lerin ekleri olarak değerlendirilmektedir; kanunlarla, belirli alanları düzenlemek ve denetlemek üzere kurulmuş düzenleyici ve denetleyici kurumlar, TMS'lere uygun olmak şartıyla, kendi alanları için geçerli olacak standartlar ile ilgili olarak ayrıntıya ilişkin sınırlı düzenlemeler yapabileceklerdir; TMS'lerde hüküm bulunmayan hâllerde, ilgili oldukları alan dikkate alınarak, bir önceki fıkrada belirtilen düzenleme, bu düzenlemede de hüküm bulunmadığı takdirde UMS ilkeleri uygulanacaktır (TTK, 2011: madde 88).

Bu kapsamda, Türkiye'de UMS/IFRS ile uyumlu olacak şekilde finansal tablolara ilişkin standartları yayınlanmakla görevli ve yetkili olarak KGK kurulmuştur (KHK, 2011). KGK, kuruluş sürecini tamamladıktan sonra TMS/IFRS'ye ilişkin düzenlemeler yaparak TMS tam set ve BOBİ FRS seti olmak üzere iki farklı raporlama çerçevesi yayınlamıştır (KGK, 2019). Raporlama standartları kısmi farklılıklar göstermekle birlikte raporlanacak finansal tablolar hem TMS tam sette hem de BOBİ FRS setinde finansal durum tablosu, kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, nakit akış tablosu, özkaynak değişim tablosu ve

dipnotlar şeklinde belirlenmiştir (KGK, 2017: Ek 1; KGK, 2018: 4). Dolayısıyla hem TMS/TFRS hem de BOBİ FRS'ye göre raporlama yapmak durumunda olan şirketler, söz konusu 4 finansal tabloyu, tabi oldukları standartlara göre hazırlayıp sunmalıdırlar.

TTK ve KGK düzenlemelerine ek olarak Sermaye Piyasası Kanunu'nda "İhraççı, kamuya açıklanacak veya gerektiğinde SPK tarafından istenecek finansal tablo ve raporları, şekil ve içerik bakımından TMS çerçevesinde SPK tarafından belirlenen düzenlemelere uygun olarak, zamanında, tam ve doğru bir şekilde hazırlamak ve ibraz etmek zorundadır" denilmek suretiyle sermaye piyasası mevzuatına tabi şirketlerin finansal raporlama yükümlülükleri belirlenmiştir (Sermaye Piyasası Kanunu, 2012: madde 14). Ek olarak, SPK tarafından Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği'nde (Tebliğ) ikincil düzenlemeler yapılmıştır.

Tebliğ'in 6. maddesinde, yükümlü işletmelerin Tebliğ hükümlerine uygun olarak yıllık finansal raporlarını düzenlemekle yükümlü olduğu düzenlenmiştir. Ayrıca konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğü bulunan yatırım ortaklıkları, yıllık konsolide finansal tabloları ile birlikte yıllık solo finansal tablolarını da hazırlamakla yükümlü tutulmuşlardır (SPK, 2013: madde 6).

Tebliğ'in 7. maddesinde, çıkardıkları sermaye piyasası araçları borsada/teşkilatlanmış pazar yerlerinde işlem gören işletmeler, Tebliğ'e uygun olarak 3, 6 ve 9 aylık dönemler itibarıyla ara dönem finansal rapor düzenlemekle yükümlü tutulmuşlardır (SPK, 2013: madde 7).

Tebliğ'in 9. maddesinde, bu Tebliğ'e hazırlanan finansal tabloların ve faaliyet raporunun kabulüne ilişkin olarak işletmelerin yönetim kurullarının ayrı bir karar alması zorunlu tutulmuştur. Ayrıca kamuya açıklanacak yıllık ve ara dönem finansal raporlara, finansal raporlamadan sorumlu yönetim kurulu üyeleri ile işletme genel müdürü veya finansal raporlamadan sorumlu yöneticinin, finansal tabloların doğru ve dürüst hazırlandığına ilişkin beyanları eklenmek zorundadır (SPK, 2013: madde 9).

Tebliğ'in 10. maddesinde, işletmelerin, yıllık finansal raporlarını ve bağımsız denetim raporlarını; konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunmadığı durumlarda, hesap dönemlerinin bitimini izleyen 60 gün, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunduğu durumlarda ise hesap dönemlerinin bitimini izleyen 70 gün içinde KAP'a/SPK'ya bildirmek zorunluluğu düzenlenmiştir. Ayrıca, halka açık ortaklıklar, yıllık finansal raporlarını ve bağımsız denetim raporlarını, genel kurul tarihinden en az 3 hafta önce, bunların dışında kalan diğer işletmeler ise 15 günlük süreye uymak kaydıyla

KAP'a/SPK'ya bildirmek zorundadır. Her durumda, yıllık finansal raporlar ilgili hesap döneminin bitimini takip eden mart ayının sonuna kadar bildirilmelidir (SPK, 2013: madde 10).

Tebliğ'in 11. maddesinde, işletmelerin, ara dönem finansal raporlarını, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunmadığı durumlarda, ilgi ara dönemin bitimini izleyen 30 gün, konsolide finansal tablo hazırlama yükümlülüğünün bulunduğu durumlarda ise ilgi ara dönemin bitimini izleyen 40 gün içinde KAP'a/SPK'ya bildirmesi zorunluluğu düzenlenmiştir (SPK, 2013: madde 11).

Tebliğ'in 12. maddesinde, işletmelerin finansal raporlarını kamuya açıklanmak üzere KAP'a bildirmeleri gerektiği düzenlenmiştir (SPK, 2013: madde 12).

Tebliğ'in 13. maddesinde, makul gerekçelerin varlığı ve SPK tarafından kabulü halinde finansal raporların kamuya açıklanmasında işletmelere ek süreler verilebileceği düzenlenmiştir (SPK, 2013: madde 13).

Tebliğ'in 14. maddesinde, işletmelerin, yıllık ve ara dönem finansal raporlarını, kamuya açıklandıktan sonra kendilerine ait internet sitelerinde ilan etmelerinin ve bu bilgileri internet sitelerinde en az 5 yıl süreyle kamuya açık tutulmalarının zorunlu olduğu düzenlenmiştir (SPK, 2013: madde 14).

Tebliğ'in 15. maddesinde, Halka açık ortaklıkların, yıllık finansal raporlarını ve bağımsız denetim raporlarını, Genel Kurul toplantılarından en az üç hafta önce ortaklarının incelemesine sunma zorunluluğu düzenlenmiştir (SPK, 2013: madde 15).

Tebliğ'in 16. maddesinde, işletmelerin Tebliğ'e uygun şekilde finansal raporlarını açıklamaları şartıyla, finansal raporlardan türetilmiş özet bilgileri kamuya açıklayabilecekleri düzenlenmiştir (SPK, 2013: madde 16).

Tebliğ'in 17. maddesinde, vergi mevzuatı ve bankacılık mevzuatı gibi farklı mevzuatlarda öngörülen finansal tabloların işletmeler tarafından hazırlanabileceği düzenlenmiştir. Ancak sermaye piyasası mevzuatı uyarınca kamuya açıklanacak finansal tabloların, bu Tebliğdeki esaslara uygun olarak hazırlanması zorunludur (SPK, 2013: madde 17).

Tebliğ'in 18. maddesinde, işletmelerin kamu yapacakları açıklamalarda Tebliğ'e uygun olarak hazırlanmayan finansal raporları ve bu raporlardaki verileri kullanamayacakları düzenlenmiştir (SPK, 2013: madde 18).

Tebliğ'in 19. maddesinde, finansal tabloların, Tebliğ uyarınca hazırlanmasına ilişkin hesaplamalar nedeniyle, işletmelerin diğer mevzuat uyarınca tutmakla mükellef oldukları kanuni defter ve belgelere yeni kayıtlar yapıla-

mayacağı veya bu defter ve belgelerde yer alan kayıtların değiştirilemeyeceği düzenlenmiştir. Ek olarak, Tebliğ'e göre finansal tabloların hazırlandığı dönemlerde işletmeler, sermaye piyasası muhasebe defteri tutmak zorundadırlar (SPK, 2013: madde 19). Tebliğ'in 19. maddesi uyarınca, SPK düzenlemelerine tabi şirketlerin, TTK'da belirtilen yasal defterlerin yanı sıra ek olarak sermaye piyasası muhasebe defteri tutmaları, finansal raporlama açısından bir farklılık ve gereklilik oluşturmaktadır.

TTK, KGK ve SPK düzenlemelerinin yanı sıra Bankacılık Kanunu'nda (BK) bankaların finansal raporlama yükümlülüklerine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

BK'nın 37. maddesinde, bankaların, TMS'ye uygun şekilde BDDKL tarafından belirlenecek tek düzen hesap planını uygulamak ve finansal raporlarını zamanında ve doğru düzenlemek zorunda olduğu düzenlenmiştir (BK, 2005: madde 37).

BK'nın 38. maddesinde, bankaların, konsolide finansal raporlar düzenlemek zorunda olduğu düzenlenmiştir (BK, 2005: madde 38).

BK'nın 39. maddesinde, BDDKL tarafından belirlenecek finansal raporların, yine BDDKL tarafından belirlenen yönetim kurulu başkanı, denetim komitesi üyeleri, genel müdür ile finansal raporlamadan sorumlu genel müdür yardımcısı ve ilgili birim müdürü veya bu unvanlara eşdeğer kişiler tarafından finansal raporlamaya ilişkin düzenlemelere ve muhasebe kayıtlarına uygun olduğu belirtilerek imzalanması zorunluluğu düzenlenmiştir. Ayrıca, Genel Kurul'a sunulacak yıllık finansal raporların bağımsız denetim kuruluşlarınca onaylanmasının şart olduğu belirlenmiştir. Ek olarak, bankalar, düzenleyecekleri finansal raporlarını, BDDKL tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ilgili mercilere sunmak ve ilân etmek zorundadırlar (BK, 2005: madde 39).

BK'nın 40. maddesinde, bankaların, finansal tablolarını da içeren yıllık faaliyet raporu hazırlamak zorunda olduğu düzenlenmiştir. Faaliyet raporunun hazırlanmasına, ilgili mercilere bildirilmesine ve kamuya açıklanmasına ilişkin usul esaslar BDDKL tarafından belirlenmektedir (BK, 2005: madde 40).

BK'nın 41. maddesinde, faaliyetlerin muhasebeleştirilmesi, finansal tabloların hazırlanması, onaylanması, denetlenmesi, yetkili mercilere sunulması ve yayımlanması dâhil finansal raporlama sistemini, görev, yetki ve sorumlulukları belirlemekle banka yönetim kurulunun yükümlü olduğu düzenlenmiştir (BK, 2005: madde 41).

BK'ya ek olarak, BDDK tarafından yayınlanan Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te (Yönetmelik) bankaların finansal raporlamasına ilişkin detaylı düzenlemeler yer almaktadır.

Yönetmelik'in 4. maddesinde, bankaların faaliyetlerini TMS'ye göre muhasebeleştirme zorunda olduğu düzenlenmiştir (BDDK, 2006a: madde 4).

Yönetmelik'in 5. maddesinde, finansal tabloların bilanço (bilanço dışı hesapları içerecek şekilde), gelir tablosu (kâr ve zarar cetveli), özkaynak değişim tablosu ve nakit akış tablosu ile kâr dağıtım tablosundan oluştuğu düzenlenmiştir. Ayrıca, dipnot ve açıklamalar ile finansal tablolarda yer alan bilgilere ilişkin açıklayıcı rapor ve tablolar, finansal tabloların ayrılmaz birer parçasıdır (BDDK, 2006a: madde 5).

Yönetmelik'in 10. maddesinde, yılsonu finansal raporlarının, bankalar tarafından yılsonuna ilişkin finansal tablolar, bağımsız denetim raporu ve bunların ekinde yer alacak BDDKL tarafından açıklanması gerekli görülen ilave bilgiler ile risk yönetimine ilişkin açıklamalardan oluştuğu belirlenmiştir. Ara dönem finansal rapor ise, kâr dağıtım tablosu hariç olmak üzere ilgili ara döneme ilişkin finansal tablolar, bağımsız denetim raporu, banka yönetim kurulu başkanı ve genel müdürünün ara dönem faaliyetlerine ilişkin değerlendirmelerini içeren ara dönem faaliyet raporu, risk yönetimine ilişkin açıklamalar ve BDDKL tarafından açıklanması gerekli görülen ilave bilgilerden oluşmaktadır (BDDK, 2006a: madde 10).

Yönetmelik'in 11. maddesinde, bankaların yurtdışı şubelerine ilişkin finansal tabloları konsolide etmelerinin zorunlu olduğu düzenlenmiştir (BDDK, 2006a: madde 11).

Yönetmelik'in 12. maddesinde, banka finansal tablolarının mevzuata uygun hazırlanmasından banka yönetim kurulunun sorumlu olduğu düzenlenmiştir (BDDK, 2006a: madde 12).

Yönetmelik'in 13. maddesinde, bankaların finansal tablolarının, yönetim kurulu başkanı, denetim komitesi üyeleri, genel müdür, finansal raporlamadan sorumlu genel müdür yardımcısı ve ilgili birim müdürü veya bu unvanlara eş değer kişiler tarafından imzalanması gerektiği düzenlenmiştir (BDDK, 2006a: madde 13).

Yönetmelik'in 14. maddesinde, Bankaların yılsonu solo ve konsolide finansal tabloları dipnotsuz bir şekilde Resmi Gazetede ilan edileceği düzenlenmiştir. Yılsonu finansal raporları, Resmî Gazete'de yayım tarihi itibarıyla, ara dönem finansal raporları ise kuruluş birlikleri tarafından kamuya açıklandıktan

sonra bankaların web sitelerinde yayınlanır ve en az 5 yıl süreyle kamuya açık tutulur (BDDK, 2006a: madde 14).

Yukarıda özetine yer verilen düzenlemeler arasında 5. madde önem taşımaktadır. Nitekim mevzuata göre şirketlerde 4 adet finansal tablo düzenleme yükümlülüğü varken bankalarda ise ilave olarak kar dağıtım tablosu yükümlülüğü söz konusu olmaktadır.

Ayrıca, BDDK tarafından Bankalarca Yıllık Faaliyet Raporunun Hazırlanmasına ve Yayınlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ikincil düzenlemeler yapılmıştır. Söz konusu yönetmelikte faaliyet raporu içinde finansal tabloların yer alacağı, konsolide finansal tablo hazırlamakla yükümlü olan bankaların konsolide finansal tabloları ve konsolide bağımsız denetim raporunu faaliyet raporuna eklemesi gerektiği düzenlenmiştir (BDDK, 2006b: madde 6-7).

TTK, KGK, SPK ve BDDK düzenlemelerinin yanı sıra enerji şirketlerine yönelik olarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, sigorta şirketlerine yönelik Hazine Müsteşarlığı gibi düzenleyici ve denetleyici otoritelerin finansal raporlamaya ilişkin düzenlemeleri bulunduğunu belirtmekte fayda vardır. Dolayısıyla, bir şirketin tabi olduğu finansal raporlama ve finansal tablo yükümlülüklerinin belirlenmesinde şirket türünün ve büyüklüğünün yanı sıra şirketin faaliyet gösterdiği sektör de oldukça önemlidir.

11.4. Finansal Tabloların Bölümleri

Her bir finansal tablo, raporlama ve içerik açısından farklı bir işlev üstlenmektedir. Diğer bir ifade ile türüne göre finansal tablolar; varlıklar, yükümlülükler, özkaynaklar, gelir ve giderler (kazanç ve kayıplar dâhil), ortakların ortaklık sıfatıyla yaptığı katkılar ve ortaklara yapılan dağıtımlar ve nakit akışları hakkında bilgiler sağlamaktadır (KGK, 2018: 4). Bu nedenle, finansal tabloların içerikleri farklılık arz etmektedir. Dolayısıyla, finansal tabloların anlaşılabilirliği ve yorumlanabilirliği için öncelikle genel hatları ile her bir finansal tablonun bölümlerinin ele alınması gerekmektedir. Bununla birlikte, bu çalışmada örnekler bankalar üzerinden ele alınacağı için, finansal tabloların bölümleri kapsamında bankaların hazırlamakla yükümlü oldukları finansal durum tablosu, kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, nakit akış tablosu, özkaynak değişim tablosu ve kar dağıtım tablosu olmak üzere beş farklı finansal tablo ele alınacaktır (BDDK, 2016a: madde 5).

Bir finansal durum tablosu genel hatları ile maddi ve maddi olmayan duran varlıklara, yatırım amaçlı gayrimenkullere, finansal varlıklara, yatırımlara,

stoklara, alacaklara, nakit ve nakit benzerleri varlıklara, borçlara, karşılıklara, finansal yükümlülüklere, vergilere, ertelenmiş vergi varlıkları ve yükümlülüklerine, sermaye ve yedeklere ilişkin bilgiler içermektedir (KGK, 2018: 10-11).

Bir kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu genel hatları ile kar veya zarara, diğer kapsamlı gelire, ilgili döneme ait toplam kapsamlı gelire ilişkin bilgiler içermektedir (KGK, 2018: 15).

Bir özkaynak değişim tablosu genel hatları ile döneme ait toplam kapsamlı gelire (ana ortaklık ve kontrol gücü olmayan paylar ayrımı olacak şekilde), finansal tablolara yansıtılan geriye dönük düzeltmelerin, her bir özkaynak bileşeni üzerindeki etkisine, her bir özkaynak bileşeninin dönem başı ve dönem sonu değerinin değişimine (değişimin kaynağı olarak kar/zarar, diğer kapsamlı gelir, ortakların gerçekleştirdiği/taf olduğu işlemler) ilişkin bilgiler içermektedir (KGK, 2018: 19).

Bir nakit akış tablosu, işletmenin nakit ve nakit benzerlerini oluşturma kabiliyetini ve bu nakit akışlarını kullanma ihtiyaçlarını değerlendirmeye temel teşkil etmek üzere işletmenin esas faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden gerçekleşen nakit akışlarına ilişkin bilgiler içermektedir (KGK, 2018: 20). Ayrıca nakit akış tablosu, şirketlerin dönem başı ve dönem sonu nakit ve benzeri varlıklarına ilişkin bilgiler de sunmaktadır.

Bir kar dağıtım tablosu genel hatları ile net dönem karına, dağıtılabılır kara, kar dağıtımını yapıldıysa ortaklara dağıtılan birinci ve ikinci kar payına, ayrılan yedek akçelere ve diğer yedeklere ilişkin bilgiler içermektedir (Kartal, 2018: 338).

11.5. Finansal Tablo Dipnotlarının Okunması ve Yorumlanması Üzerine Örnekler

Finansal tablolar, okuyuculara özet finansal bilgiler sunmaktadır. Bu nedenle, finansal tabloların yatırımcılar başta olmak üzere okuyucular tarafından anlaşılabilmesi ve yorumlanabilmesi için detaylarına, diğer bir ifade ile finansal tabloların açıklamalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Dipnotlar, finansal tablolarda söz konusu açıklama fonksiyonunu yerine getiren finansal tabloların ayrılmaz birer parçalarıdır.

Bu kısımda, finansal tablo dipnotlarının okunması ve yorumlanması üzerine örnekler, hem sermaye piyasası mevzuatına hem de bankacılık mevzuatına tabi olan bankalar üzerinden incelenmiştir. Çalışmanın uzun olmasını önlemek için örnekler sadece finansal durum tablosu ve kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu ile sınırlı tutulacaktır.

Bu çalışmanın hazırlandığı tarihte bankaların 2018 yılsonu kesinleşmiş finansal tabloları henüz yayınlanmadığı için örnekler 2018 Eylül dönemine ilişkin 9 aylık finansal tablolar üzerinden ele alınmıştır. Ek olarak, bankaların birçok iştirakinin bulunması ve konsolide raporlama yükümlülüğü bulunması nedeniyle örneklerde bankaların konsolide finansal tabloları kullanılmıştır.

11.5.1. Seçilmiş Bankalara İlişkin Bilgiler

Türkiye’de 2018 yılsonu itibarıyla 52 banka faaliyet göstermektedir. Bu bankaların 32’si mevduat bankasından, 13’ü kalkınma ve yatırım bankasından, 5’i katılım bankasından oluşmaktadır, 2 banka ise Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde faaliyet göstermektedir (BDDK, 2019). Bu kapsamda, tüm bankaların finansal raporlarının dipnotlarının ele alınması mümkün olmadığından, çalışmamızda kullanılmak üzere farklı türlerden ve farklı özelliklere sahip bankalar seçilmiş olup söz konusu bankalara ilişkin bazı kurumsal bilgilere Tablo 11.1’de yer verilmiştir.

Tablo 11.1. Seçilmiş Bankalara İlişkin Kurumsal Bilgiler (2018 Aralık İtibarıyla)

Banka Adı	Kısa İsim	Banka Türü	Banka Ana Ortağı	Halka Açıklık Durumu
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	KTKB	Katılım	Özel	Halka açık değil
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.	TCZB	Mevduat	Kamu	Halka açık değil
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	TGB	Mevduat	Özel	Halka açık
Türkiye İş Bankası A.Ş.	TİB	Mevduat	Özel	Halka açık
Türkiye Sınai ve Kalkınma A.Ş.	TSKB	Kalkınma ve Yatırım	Özel	Halka açık

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.1’den görüleceği üzere, seçilen bankalar arasında mevduat, katılım, kalkınma ve yatırım bankaları yer almaktadır. Yine söz konusu bankaların bazıları kamu bankası grubundayken bazıları ise özel banka statüsündedir. Bu bankalardan bazıları halka açık konumdayken bazıları ise halka kapalı durumdadır.

Seçilmiş bankaların bazı finansal büyüklüklerine ise Tablo 11.2’de yer verilmiştir.

Tablo 11.2. Seçilmiş Bankalara İlişkin Finansal Bilgiler (2018 Eylül İtibarıyla)*

Banka	Toplam Aktifler	Toplam Özkaynaklar	Net Kar
KTKB	77.842.497	5.322.113	745.030
TCZB	585.040.171	54.987.112	6.527.609
TGB	456.327.737	46.654.311	5.629.870
TİB	541.280.002	52.251.947	5.121.354
TSKB	44.403.890	3.741.782	382.892

*: Rakamlar konsolide bazlı olup Bin Türk Lirası (TL) cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.2'den görüleceği üzere, seçilen bankaların konsolide aktif büyüklüğü 44,4 milyar TL ile 585 milyar TL arasında, konsolide özkaynakları ise 3,7 milyar TL ile 54,9 milyar TL arasında değişmektedir. Bu bankaların 2018 yılında ilk 9 ayda elde ettikleri konsolide bazlı net kar ise 382 milyon TL ile 6,5 milyar TL arasında değişmektedir.

11.5.2. Finansal Durum Tablosuna İlişkin Örnekler

Finansal durum tablosu, bankaların belirli bir tarihteki varlık ve yükümlülükleri ile özkaynaklarına ilişkin özet sonuçları göstermektedir. Bununla birlikte söz konusu varlık, yükümlülük ve özkaynak kalemlerine ilişkin detaylı açıklama yapılması gereken hususlar bulunabilmektedir. Bankaların konsolide finansal durum tabloları incelendiğinde birçok dipnot bulunduğu görülmekte olup seçilmiş bazı dipnotlar ele alınacaktır.

Bankaların konsolide finansal durum tablolarında yer alan nakit değerler ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) kalemi büyüklüklerine ve dipnot detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11.3. Nakit Değerler ve TCMB Hesabı*

Banka	TP	YP	Toplam	Dipnot Numarası
KTKB	738.173	9.782.248	10.520.421	5.1.1.
TCZB	7.545.040	43.944.671	51.489.711	5.1.1.
TGB	3.157.823	39.247.606	42.405.429	5.1.1.
TİB	6.623.048	35.673.101	42.296.149	5.1.a.
TSKB	8.003	985.931	993.934	5.1.1.

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.4. Nakit Değerler ve TCMB Hesabı Dipnot Detayı*

Banka	Kasa/Efektif		TCMB		Diğer	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP
KTKB	331.975	1.904.711	350.412	6.657.926	55.786	1.219.611
TCZB	2.437.030	1.936.762	5.107.710	41.747.051	300	260.858
TGB	1.370.227	5.733.115	1.787.596	30.648.111	-	2.866.380
TİB	2.023.414	3.238.877	4.599.634	32.141.010	-	293.214
TSKB	32	-	7.971	985.931	-	-

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.3'den görüleceği üzere, bankaların 993 milyon TL ile 51,5 milyar TL arasında değişen seviyelerde nakit varlıkları bulunmaktadır. Bu tablo bu şekli ile ele alındığında, TSKB 993,9 milyon TL'yi nakit bir başka deyişle günlük operasyonları için atıl bir şekilde tutarken aynı tutarın TCZB'de 51,5 milyar TL seviyesinde olduğunu söyleyecektir. Ancak bu tablonun daha iyi anlaşılabilmesi ve daha doğru bir sonuca varabilmek için dipnotlar incelenmelidir.

Tablo 11.4 incelendiğinde, söz konusu tutarların aslında kasa/efektif, TCMB hesabı ve diğer olmak üzere 3 kırılmadan oluştuğu görülmektedir. Bankalar ele alındığında ise TSKB'nin 993,9 milyon TL nakit mevcudunun sadece 32 milyon TL'sinin nakit olduğu ve kalan tutarın ise TCMB'de tutulduğu görülmektedir. Yine seçilen bankalar arasında en yüksek nakit mevcuduna sahip olan TCZB ele alındığında 51,5 milyar TL nakit mevcudun sadece 4,4 milyon TL'sinin nakit olarak tutulduğu, 46,8 milyar TL'nin ise TCMB'de tutulduğu anlaşılmaktadır.

Finansal durum tablosunda yer alan nakit mevcudu rakamlarına bakıldığında, bankalar yüksek tutarda nakit mevcuduna sahiptir. Dipnot detayları ele alındığında ise tablo farklılaşmaktadır. Söz konusu 5 banka toplam 147,7 milyon TL nakit varlığa sahip olmakla birlikte bu tutarın 124 milyon TL'si (%84) TCMB'de tutulan paradan oluşmaktadır. Dolayısıyla, bankaların nakit olarak tuttukları miktar, toplamın sadece %13'üne denk gelmektedir. Buradan çıkarılacak sonuç bankaların yüksek miktarda nakdi atıl olarak getirisiz bir şekilde ellerinde tutmadıkları olmaktadır.

Bankaların konsolide finansal durum tablolarında yer alan gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan finansal varlıklar kalemi büyüklüklerine ve dipnot detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11.5. Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlıklar*

Banka	TP	YP	Toplam	Dipnot Numarası
KTKB	1.924.952	2.775.552	4.700.504	5.1.4.
TCZB	53.067.892	25.093.013	78.160.905	5.1.6.
TGB	17.715.463	10.852.237	28.567.700	5.1.4.
TİB	30.999.118	17.106.634	48.105.752	5.1.d.
TSKB	2.111.550	1.362.693	3.474.243	5.1.4.

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.6. Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan
Finansal Varlıklar Dipnot Detayı*

Banka	Borçlanma Senetleri		Hisse Senetleri		Değer Azalışı
	Borsada İşlem Gören	Borsada İşlem Görmeyen	Borsada İşlem Gören	Borsada İşlem Görmeyen	
KTKB	4.723.819	-	110.609	75.333	-209.257
TCZB	87.030.805	223.590	299.742	179.562	-9.572.794
TGB	27.189.275	30.620	4.491	129.904	1.213.410
TİB	29.008.939	22.262.321	30.451	457.976	-4.144.140
TSKB	2.240.005	1.444.033	10.332	89.733	-309.860

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.5’den görüleceği üzere, bankaların elinde 3,4 milyar TL ile 78,2 milyar TL arasında değişen tutarda finansal varlık bulunmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu rakamlar, bu finansal varlıkların ne kadarının hisse senedi/borçlanma senedi olduğu, ne kadarının borsada işlem gördüğü, ne kadarlık bir değer kaybı olduğu gibi sorulara cevap ve detaylara yer vermemektedir. Bu nedenle, bu soruların cevaplanması ve tablonun daha iyi anlaşılabilmesi için dipnotlara başvurulmalıdır.

Tablo 11.6 incelendiğinde, söz konusu tutarların aslında borçlanma senedi, hisse senedi ve değer azalışı şeklinde 3 kırılmadan oluştuğunu göstermektedir. 5 bankanın elinde toplam 163 milyar TL değerindeki finansal varlık bulunmaktadır. Yine kırılımlarına bakıldığında söz konusu tutarın 150,2 milyar TL’si borsada işlem gören borçlanma senetlerinden, 23,9 milyon TL’si ise borsada işlem görmeyen borçlanma senetlerinden oluşmaktadır. Yine 5 bankanın elinde 1,4 milyar TL seviyesinde hisse senedi bulunmaktadır. Ek olarak, toplam 175,5 milyar TL seviyesindeki finansal varlıkların 13 milyar TL değer azalışına maruz kaldığına anlaşılmaktadır. Ayrıca banka bazında bakıldığında, TCZB’nin 87 milyar TL ile en fazla borsada işlem gören borçlanma senedine sahip banka, TİB’in 22,3 milyar TL ile en fazla borsada işlem görmeyen borçlanma senedine sahip banka olduğu, hisse senedinde de benzer tablonun bulunduğu, bu duruma paralel olarak en fazla değer azalışına TCZB ve TİB’in maruz kaldığı anlaşılmaktadır.

Finansal durum tablosunda yer alan finansal varlıklara bakıldığında, TCZB en yüksek finansal varlık portföyüne sahiptir. Dipnot detayları ele alındığında ise tablo farklılaşmaktadır. Borsada işlem görmeyen borçlanma senedinde TİB ilk sırada yer alırken borsada işlem gören hisse senedinde ise TGB son sırada yer almaktadır. Yine tutarları değişmekle birlikte bütün bankalar değer azalışına maruz kalmışlardır. Bu durum, değer azalışının makroekonomik koşullardaki değişimlerden kaynaklandığını ve tüm bankaları aynı şekilde etkilediğini göstermektedir.

Bankaların konsolide finansal durum tablolarında yer alan krediler kalemi büyüklüklerine ve dipnot detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11.7. Krediler*

Banka	TP	YP	Toplam	Dipnot Numarası
KTKB	33.856.513	16.373.313	50.229.826	5.1.5.
TCZB	261.700.896	150.765.894	412.466.790	5.1.7.
TGB	155.278.948	122.909.706	278.188.654	5.1.6.
TİB	156.980.195	176.511.942	333.492.137	5.1.e.
TSKB	4.938.783	27.953.671	32.892.454	5.1.5.

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.8. Krediler Dipnot Detayı 1*

Banka	Standart Krediler	Toplam Krediler İçindeki Payı
KTKB	48.110.490	96%
TCZB	395.015.321	96%
TGB	234.282.517	84%
TİB	309.021.131	93%
TSKB	30.409.779	92%

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.9. Krediler Dipnot Detayı 2*

Banka	Yurtiçi Krediler	Toplam Krediler İçindeki Payı
KTKB	49.826.261	99%
TCZB	387.238.370	94%
TGB	261.124.018	94%
TİB	328.135.953	98%
TSKB	32.712.136	99%

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.7'den görüleceği üzere, bankaların elinde 32,9 milyar TL ile 412,5 milyar TL arasında değişen tutarda kredi bulunmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu rakamlar, bu kredilerin ne kadarının standart (canlı) kredi olduğunu, ne kadarının ise yurt içi kredi olduğu gibi detayları göstermemektedir. Bu nedenle, bu tablonun daha iyi anlaşılabilmesi için dipnotların ele alınması gerekmektedir.

Tablo 11.8 incelendiğinde, kredilerin büyük bir kısmının standart (canlı) kredilerden oluştuğu görülmektedir. TGB'nin kredilerinin %84'ü, TSKB'nin kredilerinin %92'si, TİB'in kredilerinin %93'ü, KTKB ve TCZB'nin kredilerinin ise %96'sı canlı kredilerden oluşmaktadır. Bu dipnot detayı, söz bankaların kredilerinin büyük oranda canlı kredilerden oluştuğunu, donuk/sorunlu kredilerin ise toplam krediler içinde oldukça düşük bir paya sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 11.9'da kredilerin coğrafi dağılımına yer verilmiştir. Tablo 11.9 incelendiğinde canlı kredilerdeki duruma benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. TCZB ve TGB'nin kredilerinin %94'ü, TİB'in kredilerinin %98'i, KTKB ve TSKB'nin kredilerinin ise %99'u yurtiçi kredilerden oluşmaktadır. Bu dipnot detayı, söz bankaların kredilerinin büyük oranda yurtiçindeki gerçek ve tüzel kişilere kullandırıldığını göstermektedir. Bu bilgi, yurtiçi yatırımcılar tarafından, yurtiçi müşterilerin fonlandığı için olumlu, kredilerin büyük oranda yurtiçi gelişmelere bağlı olduğu için olumsuz yorumlanabileceği gibi, yurtdışı yatırımcılar açısından ise portföy çeşitlendirilmesinin sınırlı ve büyük oranda Türkiye yerleşik müşterilere bağlı olduğu için olumsuz yorumlanabilecektir.

Bankaların konsolide finansal durum tablolarında yer alan toplanan fonlar (mevduat/katılım fonu) kalemi büyüklüklerine ve dipnot detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11.10. Toplanan Fonlar*

Banka	TP	YP	Toplam	Dipnot Numarası
KTKB	22.688.068	33.986.783	56.674.851	5.2.1.
TCZB	185.576.437	184.991.913	370.568.350	5.2.1.
TGB	105.172.779	169.548.183	274.720.962	5.3.1.
TİB	97.801.912	152.599.942	250.401.854	5.2.a.
TSKB	-	-	-	-

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.11. Toplanan Fonlar Dipnot Detayı*

Banka	Vadesiz	1 Aya Kadar	1-3 Ay	3-6 Ay	6 Ay-1 Yıl	1 Yıl ve Üstü	Birikimli Hesap
KTKB	25.166.317	10.071.698	16.974.440	2.114.173	1.523.108	808.984	16.131
TCZB	95.227.502	40.381.230	152.089.661	21.792.616	23.640.351	37.300.911	136.079
TGB	75.090.593	27.285.889	129.102.545	7.830.792	11.247.819	24.104.139	59.185
TİB	67.235.627	20.142.523	124.274.919	10.893.136	6.295.998	21.548.225	11.426
TSKB	-	-	-	-	-	-	-

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.10'dan görüleceği üzere, bankaların topladığı fon (mevduat/katılım fonu) büyüklüğü 56,7 milyar TL ile 370,6 milyar TL arasında değişmektedir. Bununla birlikte, tabloda göze çarpan bir husus ise TSKB'de bu tutarın 0 olmasıdır. Bu durumun temelinde ise TSKB'nin bir kalkınma ve yatırım bankası olması ve bu nedenle mevduat/katılım fonu toplama yetkisinin bulunmaması yatmaktadır. Dolayısıyla, yatırımcılar bu tabloyu okurken, aynı zamanda bankanın kurumsal niteliklerini de göz önünde bulundurmalıdır. Aksi takdirde yanlış bir yargıya varacaklardır. Diğer taraftan, fon toplanması önemli olmakla birlikte, toplanan fonların vade yapısı, bankaların aktif-pasif yönetimi açısından kritik

öneme sahiptir. Nitekim toplanan fonlar kullanılan kredilerin temel kaynağını oluşturmaktadır. Bu nedenle, bu tablonun daha iyi anlaşılabilmesi için dipnotların ele alınması gerekmektedir.

Tablo 11.11 incelendiğinde, toplanan fonların büyük bir kısmının 3 ay ve daha az vadeye sahip olduğu görülmektedir. Banka bazında detaylar incelendiğinde KTKB’de toplanan fonların %44’ünün vadesiz olduğu görülmektedir. Vadesiz fonların payı TCZB’de %26, TGB ve TİB’de ise %27 seviyesindedir. Banka bazında toplanan fonların vadeleri ele alındığında ise KTKB’de %44 oranında vadesiz, TCZB’de %41 oranında 1-3 ay vadeli, TGB’de %47 oranında 1-3 vadeli, TİB’de %50 oranında 1-3 ay vadeli, toplanan fonların en fazla yoğunlaştığı vade dilimleridir. Sonuç olarak, toplanan fonlar vadesiz ve 1-3 ay vade diliminde yoğunlaşmaktadır. Bu tablo, bankaların, kredilerin temel finansman kaynağı olan toplanan fonların (mevduat/katılım fonu) vade yapısına daha fazla odaklanması ve konut gibi uzun vadeli krediler düşünüldüğünde, toplanan fonların vadesinin uzatılmasına çalışılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Bankaların konsolide finansal durum tablolarında yer alan özkaynaklar kalemi büyüklüklerine ve dipnot detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11.12. Özkaynaklar*

Banka	TP	YP	Toplam	Dipnot Numarası
KTKB	5.528.213	-206.100	5.322.113	5.2.12.
TCZB	58.515.595	-3.528.483	54.987.112	5.2.13.
TGB	46.320.234	334.077	46.654.311	5.3.12.
TİB	53.986.593	-1.734.646	52.251.947	5.2.h.
TSKB	3.854.726	-112.944	3.741.782	5.2.11.

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.12’den görüleceği üzere, bankaların özkaynak büyüklüğü 3,7 milyar TL ile 54,9 milyar TL arasında değişmektedir. Bununla birlikte, söz konusu rakamlar, bu tutarlarının ne kadarının hisse senedi (yani ödemiş sermaye) ne kadarının ise yedeklerden ve diğer özkaynaklar bileşenlerinden oluştuğunu göstermemektedir. Ayrıca özkaynaklar içinde negatif tutarlar bulunması

yine finansal tablo okuyucularının dikkate çeken ve soru işareti oluşturan bir husus olabilecektir. Bu nedenle, özkaynaklara ilişkin dipnotların incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 11.13. Özkaynaklar Dipnot Detayı*

Banka	Hisse Senetleri	Geri Alınan Hisse Senetleri	Hisse Senetlerinin Özkaynak İçindeki Payı
KTKB	3.500.000	-2.678	66%
TCZB	5.600.000	-	10%
TGB	4.200.000	-	9%
TİB	4.499.970	-	9%
TSKB	2.800.000	-	75%

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.13 incelendiğinde, bankaların özkaynak tutarlarının bileşiminin farklı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 11.13’de örnek olarak özkaynak içindeki hisse senetlerine yani ödenmiş sermayeyi gösteren tutara yer verilmiştir. Tablodan görüleceği üzere, TGB ve TİB’de ödenmiş sermayenin toplam özkaynaklar içindeki payı %9 seviyesindedir. Diğer bir ifade ile bu iki bankanın özkaynakları içindeki ödenmiş sermayenin yaklaşık 11 katı kadar yedekler ve değerleme farkları bulunmaktadır. TCZB’de de durum hemen hemen aynıdır. Bu bankalardan farklı olarak, KTKB’nin özkaynaklarının %66’sını hisse senetleri oluşturmaktadır. Aynı oran TSKB’de ise %75 düzeyindedir. Dolayısıyla, KTKB ve TSKB için toplam özkaynakların içinde yedeklerin ve değerleme farklarının daha düşük olduğu söylenebilmektedir. Sonuç olarak, özkaynaklar açısından bakıldığında TCZB, TGB ve TİB daha yüksek özkaynağa sahip olmakla birlikte bileşimi açısından bu bankaların daha fazla sermaye yedeğine ve değerleme tutarları bulunduğu için KTKB ve TSKB’ye kıyasla özkaynaklarda daha fazla dalgalanma yaşanması muhtemel hale gelmektedir.

Özkaynaklar içinde özellikle YP türünde görülen negatif tutarlar ise değerleme farklarından kaynaklanmak olup bu farklardan TMS/TFRS gereği özkaynaklar altında muhasebeleştirilmesi gerekenleri göstermektedir. Diğer bir ifade ile gerçek anlamda negatif bir özkaynak kalemi değildirler.

Diğer taraftan, örnek bankalar arasında sadece KTKB’de geri alınan hisse senetleri görülmektedir. Zaman zaman bankalar tarafından daha önce ihraç edilen hisse senetleri, hisse senedi fiyatlarına istikrar kazandırmak gibi nedenlerle geri alınmaktadır. Söz konusu geri alım tutarı, bankaların özkaynaklarını azaltmaktadır. Dolayısıyla, bankaların hisse geri alım programlarında, uygulanacak programın başta özkaynaklar olmak üzere oluşacak finansal etkileri kapsamlı bir şekilde değerlendirmesi önem taşımaktadır.

11.5.3. Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosuna İlişkin Örnekler

Kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu, bankaların belirli bir faaliyet döneminde ortaya çıkar gelir ve giderleri ile bunun sonucunda oluşan kar veya zararı ilişkin özet sonuçları göstermektedir. Bu kapsamda, gelir/gider kalemlerine ilişkin detaylı açıklama yapılması gereken hususlar bulunabilmektedir. Bankaların konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tabloları incelendiğinde birçok dipnot bulunduğu görülmekte olup seçilmiş bazı dipnotlar ele alınacaktır.

Bankaların konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablolarında yer alan kar payı/faiz geliri büyüklüklerine ve dipnot detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11.14. Kar Payı/Faiz Gelirleri*

Banka	Toplam	Dipnot Numarası
KTKB	4.282.822	5.4.1.
TCZB	38.673.900	5.4.1.
TGB	27.886.969	5.7.1.
TİB	31.527.685	5.4.a.
TSKB	2.211.344	5.4.1.

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.14’den görüleceği üzere, bankaların 2,2 milyar TL ile 38,7 milyar TL arasında değişen seviyelerde kâr payı/faiz gelirleri bulunmaktadır. Bununla birlikte, bu tablo bankaların kurumsal özellikleri ve faaliyet gösterdikleri alan

gibi önemli detaylar göz ardı edildiğinde salt bu şekliyle ele alındığında anlamlı bir sonuç vermemektedir. Nitekim bankaların gelirlerinin büyüklüğünün yanı sıra gelir kırılımı yani bu söz konusu gelirlerin hangi faaliyetlerden kaynaklandığı da önem taşımaktadır. Ek olarak, tabloda göze çarpan bir husus ise KTKB'nin para piyasası işlemlerinden kâr payı gelirinin 0 olmasıdır. Bu durumun temelinde ise KTKB'nin bir katılım bankası olması ve faaliyet gösterirken aynı zamanda faizsiz bankacılık prensiplerine uygun hareket etmesi zorunluluğu yatmaktadır. Bu zorunluluk nedeniyle, KTKB para piyasasında işlem yapmamakta ve gelir elde etmemektedir. Dolayısıyla, yatırımcıların bu tabloyu okurken, aynı zamanda bankanın kurumsal niteliklerini de göz önünde bulundurması gerekmektedir. Bankaların gelirlerinin analiz edilebilmesi ve gelir kaynaklarının daha iyi anlaşılabilmesi için dipnotlara başvurulması gerekmektedir.

Tablo 11.15. Kar Payı/Faiz Gelirleri Dipnot Detayı*

Banka	Kredilerden	Zorunlu Karşılıklardan	Para Piyasası İşlemlerinden	Menkul Değerlerden	Finansal Kiralamadan	Diğer
KTKB	3.634.919	64.436	-	26.425	178.030	379.012
TCZB	30.764.369	468.069	30.448	6.776.429	205.013	429.572
TGB	22.434.127	238.419	17.983	4.141.737	400.973	653.730
TİB	24.209.527	345.222	83.377	5.693.074	354.096	842.389
TSKB	1.632.483	7.045	74.382	431.800	4.601	61.033

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.15 incelendiğinde, bankaların faiz gelirinin önemli bir kısmının kredilerden alınan faizlerden kaynaklandığı görülmektedir. Toplam kâr payı/faiz gelirleri içinde kredilerden alınan kâr payı/faizlerin payına bakıldığında bu oranın KTKB'de %85, TCZB ve TGB'de %80, TİB'de %77, TSKB'de ise %74 olduğu görülmektedir. Kredilerden sonra ise bankaların en önemli kâr payı/faiz geliri kaynağını menkul değerler oluşturmaktadır. Toplam kâr payı/faiz gelirleri içinde menkul değerlerden alınan kâr payı/faizlerin payına bakıldığında KTKB'de %1 olan bu oranın TGB'de %15, TCZB ve TİB'de %18, TSKB'de ise %20 olduğu görülmektedir. Sonuç olarak, bankaların kâr payı/faiz gelirlerinin temelde kredilerden ve menkul değerlerden kaynaklandığını söylemek mümkün-

dür. Bankaların TCMB’de tutmak zorunda oldukları zorunlu karşılıklar ile para piyasası işlemlerinden ve finansal kiralamadan alınan kâr payı/faiz gelirleri ise toplam kâr payı/faiz gelirleri içinde oldukça düşük paya sahiptir.

Bankaların konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablolarında yer alan kâr payı/faiz gideri büyüklüklerine ve dipnot detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11.16. Kar Payı/Faiz Giderleri*

Banka	Toplam	Dipnot Numarası
KTKB	1.953.945	5.4.2.
TCZB	20.861.349	5.4.2.
TGB	13.912.713	5.7.2.
TİB	16.865.728	5.4.b.
TSKB	1.073.816	5.4.2.

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.17. Kar Payı/Faiz Giderleri Dipnot Detayı*

Banka	Mevduata/ Katılma Hesaplarına	Kullanılan Kredilere	Para Piyasası İşlemlerine	İhraç Edilen Menkul Kıymetlere	Diğer
KTKB	1.325.995	211.514	28.388	388.034	14
TCZB	13.292.630	1.113.019	5.415.396	917.875	122.429
TGB	9.411.479	1.451.356	1.088.023	1.911.290	50.565
TİB	8.493.001	2.065.361	3.204.162	3.067.472	35.732
TSKB	-	439.004	254.862	378.951	999

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.16’den görüleceği üzere, bankaların 1,1 milyar TL ile 20, milyar TL arasında değişen seviyelerde kâr payı/faiz gideri bulunmaktadır. Ancak kâr payı/faiz gelirlerine benzer şekilde, söz konusu giderleri oluşturan kaynaklara bakmak gerekmektedir.

Tablo 11.17 incelendiğinde, bankaların faiz giderlerinin önemli bir kısmının mevduata/katılma hesaplarına verilen faizlerden kaynaklandığı görülmektedir. Verilen kredilerin temel finansman kaynağının toplanan mevduat/katılma hesapları olması nedeniyle bu durum aslında olağan bir sonuçtur. Toplam kâr payı/faiz giderleri içinde mevduata/katılma hesaplarına verilen kâr payı/faizlerin payına bakıldığında bu oranın KTKB ve TGB’de %68, TCZB’de %64, TİB’de ise %50 olduğu görülmektedir. Kredilerden sonra ise bankaların en önemli kâr payı/faiz gideri kaynağı bankaların ihraç ettiği menkul kıymetler oluşturmaktadır. Toplam kâr payı/faiz giderleri içinde menkul kıymetlere ödenen kâr payı/faizlerin payına bakıldığında TCZB’de %4 olan bu oranın TGB’de %14, TİB’de %18, KTKB’de %20, TSKB’de ise %35 olduğu görülmektedir. Ayrıca bankaların kâr payı/faiz giderleri içinde sırasıyla kullanılan kredilere ve para piyasasına işlemlerine ödenen kar payı/faiz giderleri de bulunmaktadır. Sonuç olarak, bankaların kâr payı/faiz giderleri büyük oranda mevduata/katılma hesaplarına ve ihraç edilen menkul kıymetlere ödenen kâr payı/faiz giderlerinden kaynaklanmaktadır. Bankaların kullandıkları kredilere ve para piyasasına işlemlerine ödedikleri kâr payı/faiz giderleri ise göreceli olarak düşük kalmaktadır.

Ek olarak, tabloda göze çarpan bir husus ise TSKB’nin mevduata/katılma hesaplarına ödediği faiz giderinin 0 olmasıdır. Yine yukarıda belirtildiği üzere TSKB’nin ihraç ettiği menkul kıymetlere ödediği faiz giderleri toplam faiz giderlerinin %35’ini oluşturmaktadır. Bu sonuç aslında birbiri ile yakından ilişkidir. Bu durumun temelinde ise TSKB’nin bir kalkınma ve yatırım bankası olması ve bu nedenle mevduat kabul etme yetkisinin bulunmaması yer almaktadır. Bu nedenle, TSKB’nin mevduata ödediği faiz tutarı 0 olmaktadır. Diğer taraftan, TSKB faaliyetlerinde kullanmak nedeniyle fona ihtiyaç duymaktadır. Özkaynaklarına ek olarak fon sağlamak üzere menkul kıymet ihraç etmekte, bu nedenle menkul kıymetlere ödediği faiz tutarı, toplam faiz giderleri içinde önemli bir yer tutmaktadır.

Ayrıca, bankaların kâr payı/faiz gelirleri ve giderleri birlikte değerlendirildiğinde, 2018 yılı 9 aylık dönemde KTKB’nin %54, TSKB’nin %51, TGB’nin %50, TİB’in %47, TCZB’nin ise %46 net faiz marjı ile faaliyet gösterdiği görülmektedir. Bu rakamlar, bankaların gelir kaynaklarının çeşitliliğinin net faiz marjı üzerindeki etkisini net bir şekilde göstermektedir.

Bankaların konsolide kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablolarında yer alan beklenen zarar karşılıkları büyüklüklerine ve dipnot detaylarına aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 11.18. Beklenen Zarar Karşılıkları *

Banka	Toplam	Dipnot Numarası
KTKB	1.326.303	5.4.6.
TCZB	3.442.281	5.4.5.
TGB	7.598.299	5.7.6.
TİB	6.047.149	5.4.d.
TSKB	433.830	5.4.6.

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.19. Beklenen Zarar Karşılıkları Dipnot Detayı*

Banka	Beklenen Kredi Zarar Karşılıkları			Menkul Değerler Değer Düşme Gideri	Diğer
	1. Aşama (12 Aylık Beklenen Zarar Karşılığı)	2. Aşama (Kredi Riskinde Önemli Artış)	3. Aşama (Temerrüt)		
KTKB	248.379	545.902	492.580	3.009	36.433
TCZB	405.554	1.542.400	1.473.928	800	19.599
TGB	1.164.422	2.716.057	2.885.916	39.910	791.994
TİB	1.014.843	2.201.168	2.736.890	9.838	84.410
TSKB	53.791	250.588	120.073	8.511	867

*: Rakamlar 2018 Eylül itibarıyla konsolide bazlı olup Bin TL cinsindedir.

Kaynak: KTKB (2019), TCZB (2019), TGB (2019), TİB (2019), TSKB (2019).

Tablo 11.18'den görüleceği üzere, bankaların beklenen zarar karşılıkları 433,9 milyon TL ile 7,6 milyar TL arasında değişmektedir. Doğal olarak, söz konusu tablonun da dipnotlarının incelenmesi gerekmektedir.

Tablo 11.19 incelendiğinde, bankaların zarar karşılıklarının %96'sının kredilerden kaynaklandığı görülmektedir. Krediler için ayrılan zarar karşılıkları incelendiğinde, toplam zarar karşılıklara oranı açısından 1. aşama için ayrılan

karşılıkların %12-%19, 2. aşama için ayrılan karşılıkların %36-%58, 3. aşama için ayrılan karşılıkların %25-%45 arasında değiştiği görülmektedir. Dolayısıyla, bankalar esasında kredilerin ilk yılı için oldukça düşük oranda karşılık ayırırken ilk yılından sonraki dönemler için oldukça yüksek tutarda karşılık ayırmaktadır. Banka bazında değerlendirildiğinde ise TGB'nin en yüksek beklenen kredi zarar karşılığına sahip olduğu görülmektedir.

Beklenen zarar karşılıkları içinde yer alan bir diğer kırılım ise menkul değerler değer düşme gideridir. Söz konusu giderin toplam beklenen zarar karşılığı içindeki payı yaklaşık %0,6 düzeyindedir. Diğer karşılıklar ise toplam içinde yaklaşık %3 paya sahip bulunmaktadır. Bu nedenle, menkul değerler değer düşme gideri ile diğer karşılıkların toplam beklenen zarar karşılıkları içindeki payı oldukça küçük kalmaktadır.

SONUÇ

Finansal tablolar okuyucularına şirketler hakkında özet finansal bilgiler sunmaktadır. Finansal tabloların yatırımcılar başta olmak üzere faydalanıcılar tarafından anlaşılabilmesi ve karar süreçlerinde kullanılabilmesi için çok iyi anlaşılması ve yorumlanması gerekmektedir. Bunun için, sunulan özet bilgiler yeterli olmamaktadır. Bu sebepten ötürü, finansal tabloda özet olarak yer verilen bilgilerin detaylarına yani açıklamalarına ihtiyaç bulunmaktadır. Finansal tablolarda bu açıklama fonksiyonunu yerine getiren dipnotlar aynı zamanda finansal tabloların ayrılmaz birer parçasıdır.

Yürürlükteki mevzuata göre şirketler 4, bankalar ise 5 finansal tablo düzenlemek zorundadır. Her bir tabloda, şirkete göre detayları değişmekle birlikte birçok dipnot bulunabilmektedir. Bununla birlikte, çalışmayı uzatmamak için örnekler finansal durum tablosu ile kar veya zarar ve diğer kapsamlı gelir tablosu ile sınırlı olarak ele alınmıştır. Çalışmada yer verilen örneklerden anlaşılacağı üzere, finansal tablolarda görünen resim, dipnotlarla birlikte değerlendirildiğinde farklılaşabilmektedir. Bu nedenle, faydalanıcılar finansal tabloları okurken, yorumlarken ve karar süreçlerinde kullanırken mutlaka dipnotlarla birlikte değerlendirmeli ve yorumlamadılar. Aksi takdirde, eksik veya hatalı veriye dayalı karar vermeleri kaçınılmaz olur. Böyle bir durumda ise ciddi zararlar ortaya çıkabilecektir.

KAYNAKÇA

- ALTUNCU, Perihan Akan, (2016), Bağımsız Denetim Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları ve Vergi Yönetimi Üzerine, <https://docplayer.biz.tr/18211080-Bagimsiz-denetim-muhasebe-ve-finansal-raporlama-standartlari-ve-vergi-yonetimi-uzerine.html>, (Erişim Tarihi: 11.01.2019).
- ARABACI, Havva ve Çavdar, Fatih, (2018), “Temel Finansal Tablolar Analizinin Etkin Bir Vergi Denetimi Açısından Önemi”, *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 7(4), 172-182.
- ARAS, Güler ve Sarıoğlu, Gaye Uğur, (2015), “Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama”, TÜSİAD Yayını, İstanbul.
- AYTAÇ, Zühtü, (2001), “Yatırımcının Korunmasında Neredeyiz?”, *Rekabet Kurumu Perşembe Konferansları*, Ankara.
- BDDK, (2006a), Bankaların Muhasebe Uygulamalarına ve Belgelerin Saklanması İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- BDDK, (2006b), Bankaların Yıllık Faaliyet Raporunun Hazırlanmasına ve Yayımlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, 01.11.2006 tarih ve 26333 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- BDDK, (2019), Bankalar, <http://www.bddk.org.tr/Kuruluslar-Kategori/Bankalar/1>, (Erişim Tarihi: 19.01.2019).
- BK, (2005), 5411 sayılı, 01.05.2005 tarih ve 25983 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.
- CAVLAK, Hakan ve Cebeci, Yasin, (2018), “Kurumsal Raporların İncelenmesi ve Karşılaştırılması”, *Journal of Research in Business*, 3(1), 53-76.
- ÇİFTÇİOĞLU, Aydem ve Poroy, Nergis, (2010), “Sosyal Sorumluluk ve Bölümlere Göre Raporlama İlişkisini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma”, *Business and Economics Research Journal*, 1(1), 83-99.
- GÜNDOĞDU, Aysel, Kılıç Depren, Serpil ve Kartal, Mustafa Tevfik, (2017), “Türkiye’de Yatırımcı Hakları ve Yatırımcıların Korunmasına Yönelik Bir Araştırma”, *FESA Finans, Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(1), s. 21-38.
- KARTAL, Mustafa Tevfik, (2018), Bölüm 18: Kar Dağıtım Politikası, *Finansal Yönetim: Temel Teoriler ve Açıklamalı Örnekler*, Editör: Yrd. Doç. Dr. Aysel Gündoğdu, Seçkin Kitabevi, 2. Baskı, 329-342.

- KGK, (2017), Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı Tebliğ, 29.07.2017 tarih ve 30138 mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.
- KGK, (2018), TMS 1: Finansal Tabloların Sunuluşu, 24.05.2018 tarih ve 30430 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.
- KGK, (2019), Türkiye Muhasebe Standartları, <http://www.kgk.gov.tr/DynamicContent/Detail/4105/TurkiyeMuhasebeStandartları>, (Erişim Tarihi: 17.01.2019).
- KHK, (2011), 660 sayılı Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumunun Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 02.11.2011 tarih ve 28103 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.
- KTKB, (2019), <https://www.kuveytturk.com.tr/yatirimci-iliskileri>, (Erişim Tarihi: 19.01.019).
- SANCAK, Ethem, (2014), *Sermaye Piyasası Sözlüğü-Önemli 101 Kavram*, Scala Yayıncılık, İstanbul.
- Sermaye Piyasası Kanunu, (2012). 6362 sayılı, 30.12.2012 tarih ve 28513 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.
- SPK. (2013). Sermaye Piyasasında Finansal Raporlamaya İlişkin Esaslar Tebliği, 13.06.2013 tarih ve 28676 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.
- TCZB, (2019), <https://www.ziraatbank.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/denetim-raporu-ve-mali-tablolar>, (Erişim Tarihi: 19.01.2019).
- TGB, (2019), <https://www.garantiinvestorrelations.com/tr/Kutuphane/bddk-konsolide-finansal-raporlar-pdf/PDF/1389/0/0>, (Erişim Tarihi: 19.01.2019).
- TİB, (2019), <https://www.isbank.com.tr/TR/hakkimizda/yatirimci-iliskileri/finansal-bilgiler/Sayfalar/finansal-bilgiler.aspx>, (Erişim Tarihi: 19.01.2019).
- TSKB, (2019), <http://www.tskb.com.tr/tr/yatirimci-iliskileri/finansal-raporlar>, (Erişim Tarihi: 19.01.2019).
- TTK, (2011). 6102 sayılı, 14.02.2011 tarih ve 27846 sayılı Resmi Gazetede yayınlanmıştır.
- TÜRMOB, (1995), Muhasebesinin Temel Kavramları ve Tekdüzen Hesap Planı, TÜRMOB Yayınları No:17, Ankara.